

ΧΩΡΙΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ΜΟΙΡΑΣΙΑ

ΤΟ σπίτι του Κώστα Τσανάκα είναι 'στή μέση τὸ χωριό. Ἀλλὰ καὶ στὴν ἄκρη νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι, πάλι μέσα εἴμαστε, διότι ὅλο τὸ χωριό ἄκρη εἶναι. Περισσότερον νὰ εἶπω ὅτι τὸ σπίτι ἦτον δικό του, διότι εἰς τὰ χωριά οὔτε πολὺ κοστιζοῦν τὰ σπίτια, οὔτε βρίσκει κανεὶς νὰ ἐνοικιάσῃ. Μάλιστα τοῦ Κώστα Τσανάκα δὲν τοῦ εἶχε στοιχίσῃ τίποτε, διότι τοῦ τὸ χάρισε τὸ χωριό καὶ ἰδοὺ πῶς. Πρὶν παντρευτῇ ὁ Κώστας εἶχε περιουσία τὰ δυὸ του δυνατὰ χέρια, μιὰ φουστάνελλα, ἓνα ζευγάρι σκάλτσες, τῆς¹ τσακμακόπετρες καὶ σχεδὸν τίποτε ἄλλο. Ἀμα παντρεύτηκε, ἐπῆρε προίκα ἄλλη μιὰ φουστάνελλα, ἓνα ζευγάρι σκάλτσες, δύο πουκάμισα, δύο σῶδρακα, δέκα ῥίζες ἐλῆές, ἓνα πουλάρι καὶ τὴν ὑπόσχεσι ἀπὸ τὸν πεθερό του ὅτι ἅμα τὸ πουλάρι μεγαλώσῃ νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τὸ σαμάρι, ὅπως καὶ ἐγένεν. Ἰδιαιτέρα δὲ δικὰ της ἡ κυρὰ Κώσταινα ἔφερε δυὸ πουκάμισα, δυὸ , δυὸ μισοφόρια — μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὴν ἀδιακρισίαν — ἓνα φουστάνι τσίτινο κλαρωτὸ ἐκτὸς τοῦ νυφικοῦ της καὶ ἓνα πάπλωμα. Ἐπὶ πλέον δὲ μίαν ἑκτατον γονιμότητα — ἐν συνδυασμῷ, ἐννοεῖται, μὲ τὴν τοῦ Κώστα — ὥστε μόλις τὸ ἓνα παιδί ἔφτανε, τὸ ἄλλο ἦτον στὸ δρόμο. Καμμιά φορὰ μάλιστα ἤρχοντο καὶ δύο-δύο. Ἐννοεῖται ὅτι μὲ τέτοια ὄρεξι ποῦ εἶχαν, δὲν ἄργησαν νὰ γεμίσουν ἀπὸ παιδιὰ ἓνα μικρὸ ἄχουράκι, ποῦ τοὺς εἶχε δώσῃ γιὰ ψυχικὸ ὁ κύρ Ἀνδρέας νὰ καθήσουν. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εὗρουν ἄλλο σπίτι. Νὰ ἐνοικιάσουν βέβαια δὲν ἦτο δυνατόν. Ἀποφάσεις λοιπὸν ὁ Κώστας νὰ κτίσῃ δικό του σπίτι. Μὲ πολλὰ βάσανα κατωρθώσε νὰ οἰκονομήσῃ 25 δραχμὲς καὶ ἀγόρασε τὸ οἰκόπεδο. Ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὴ γυναῖκά του ἐκοψε πλῆθες καὶ ἐπειδὴ ἦτον τίμιος καὶ ἐργατικός, ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν στὸ χωριό καὶ ἄλλος τοῦ ἔδω-

κεν ένα κυπαρίσσι, άλλος μιὰ σανίδα, άλλος λίγα κεραμίδια και έτσι τὰ κατάφερε νὰ μαζέψῃ ὅλο τὸ ὕλικό. Μιὰ μέρα λοιπὸν ἐμαζεύτηκαν ὅλοι οἱ χτίστες τοῦ χωριοῦ, ἐπῆραν και τὸ μαραγκὸ και σὲ δυὸ μέρες τῶπλεξαν τὸ σπιτάκι τοῦ Κώστα. Εἶχεν ἓνα μόνον πάτωμα, τῇ γῇ, δύο παραθύρα και μιὰ πόρτα. Ὁ γύφτος τοῦ χωριοῦ τοῦ ἐχάρισεν ἓνα χέρι γιὰ τὴν πόρτα — κλειδωνιά δὲν ἐχρειάζετο. — και τέσσερες θηλιές γιὰ τὰ παραθύρια. Κ' ἐτσι τὴν τρίτη 'μέρα δ Κώστας Τσανάκας μὲ τὴν φαμηλιά του ἦταν στὸ δικό του σπίτι. Ἡ μιὰ γωνιά ὅμως τοῦ σπιτιοῦ ἦταν γιὰ τὸ γαῖδοῦρι, ποῦ ἔφερνε τὰ

ξύλα νὰ μαγερεύουνε και νὰ ζεσταίνωνται τὸ χειμῶνα. Ἀπ' ἐξω δὲ στὴν αὐλὴ ἦταν ἓνας φούρνος πάντα ζεστός, γιὰτὶ τὸ ψωμί τῶτρωγαν πάντα ζεστό, δὲν τὸ ἀφιναν νὰ κρυώσῃ.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια και οἱ Τσανάκηδες ἐπλήθυναν — τοῦ φτωχοῦ τὸ βίος, βλέπετε, εἶναι τὰ παιδιὰ — και ὅλο και ἀρσενικά. Μόνον τὸ τέταρτο ἦταν κορίτσι.

« Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ Κώστας ὁ Τσανάκας νὰ κτίσῃ δικό του σπίτι . . . »

τσι, ὅπως παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ ἢ κυρὰ Κώσταινα, γιὰ νὰ ἔχῃ κάποιον νὰ τῆς δώσῃ ἓνα ποτῆρι νερὸ — ὅπως ἔλεγεν — ὅταν θὰ γερᾷ. Τὸ παιδοθέμι ὅμως αὐτὸ δὲν ἐστενοχωροῦσε τὸν Κώστα, γιὰτὶ πολὺ φθηνὰ τοῦ ἐστοίχιζε. Ἡ ἐνδυμασία τους ὅλη - ὅλη ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἓνα πουκάμισο, μιὰ ποδιά και ἓνα βρακί γιὰ τὰ μεγαλύτερα τὰ μικρότερα ἤρκοῦντο εἰς τὰ δύο πρῶτα. Κάθε χρόνο δὲ στὸ πανηγύρι τοὺς ἀγόραζε ἀπὸ ἓνα ζευγάρι τσαρούχια μὲ βάρδουλα, ἀλλὰ τὰ φοροῦσαν ὅμως κάθε γιορτῇ τῆς ἄλλης ἡμέρας ξυπόλυτα. Ὅσο πλέον γιὰ ψωμί, ἔχει ὁ Θεός ποτὲ δὲν τοὺς ἔλειψε. Καὶ ἦταν μιὰ χαρὰ ἀλήθεια νὰ βλέπῃ κανεὶς τὴν κυρὰ Κώσταινα κάθε Κυριακὴ νὰ πηγαίνῃ στὴν ἐκκλησιά. Μὲ τὸ κλαρωτὸ της φουστάνι, μὲ τὸ κίτρινο τσεμπέρι της, μὲ τὰ κουμπωτὰ παπούτσια, μὲ τὰ κίτρινα κουμπιά, ὠμορφοπλυμένη, ὠμορφοσυγυρισμένη Στὸ ἀριστερὸ της χέρι κρατοῦσε τὸ μικρότερο παιδί της, και κεῖνο εἶχε τὸ δεξὶ του χεράκι περασμένο πίσω ἀπὸ τὸ σῆρκο τῆς μάννας του και ὀλόρθο ἐπατοῦσε σὰν σὲ σίγουρο σκαλοπάτι ἐπάνω στὴν ὀλοστρογγυλὴ και τσιτωμένη κοιλιὰ τῆς μάννας του, ποῦ ἔκρυβε τὸ ἀδερφάκι του, ποῦ σὲ λίγον καιρὸ θὰ ἔρχονταν στὸ σπίτι. Μὲ τὸ δεξὶ της χέρι κρατοῦσε τὸ προτελευταῖο παιδί της, ποῦ περπατοῦσε πλάϊ της, και τὰ ἄλλα ἔτρεχαν ἀπὸ πίσω μόνα τους, ὅλα μὲ τῆς παστρικῆς ποδιές τους και τὰ καινούργια τους τσαρούχια.

Μιά μέρα, δὲ θυμᾶμαι τί δουλειὰ εἶχα, κ' ἐπῆγα στὸ σπίτι τοῦ Κώστα νὰ φωνάξω τὸ μεγαλειτέρό του παιδί κάπου νὰ τὸ στείλω. "Ολοὶ μέσα στὸ χωριὸ ἐπροτιμούσαμε στῆς μικροδουλειῆς μας τὰ παιδιά τοῦ Τσανάκι, γιατί ἦσαν φθηνότερα· μετὰ μὲ μιά πεντάρα μποροῦσαν νὰ κάμουν τὸ γύρο τοῦ κόσμου. Ἦσαν δὲ καὶ σβέλτα. Ἐδιάλεξα δὲ νὰ πάω τὸ μεσημέρι, γιατί μόνον αὐτὴ τὴν ὥρα μαζευόσανε τὰ Τσανακόπουλα γύρω στὸ τσανάκι μετὰ τὸ φαί. Καὶ τοὺς πέτυχα πραγματικῶς ἀπάνω στὸ φαί. Κοντοστάθηκα ὁμῶς κοντὰ στὸ ἀνοικτὸ παράθυρο, ὅχι βέβαια γιὰ ν' ἀκούσω τῆς οἰκογενειακῆς τους ὁμιλίας, δὲν ἤμουν τόσο ἀδιάκριτος, ἀλλὰ διότι δὲν εἶχα καμμιά ὄρεξι νὰ δοκιμᾶσω τὴ μαγειρικὴ τέχνη τῆς κυρᾶ Κώσταινας. Τὸ ν' ἀρνηθῇ ὁμῶς κανεὶς νὰ πάρῃ ἓνα μεζὲ ἀπ' τὸ φαί τους, θὰ ἦταν πολὺ προσδλητικό, ὅσο φτωχοὶ κι' ἂν ἦσαν. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' εἶχα ἰδῇ τὸν Κώστα ποὺ ἐρχότανε ἀπὸ τὴν πολιτεία κρατῶντας ἓνα μεγάλο φουσκωμένο πλεμόνι καὶ ἤξευρα ἀπὸ ἄλλοτε πῶς ἡ κυρὰ Κώσταινα τὸ εἶχε φτιάξῃ μετὰ ῥύζι καὶ μετὰ μπόλικα κρεμμύδια καὶ πολὺ ζουμί γιὰ τὰ παιδιά. Τοῦτο ἦταν τὸ συνειθισμένο φαί τους. Τὸ προτιμοῦσε ὁ Κώστας τὸ πλεμόνι ἀπὸ κάθε ἄλλη μερίδα γιατί, καθὼς ἔλεγε, δὲν εἶχε καθόλου κόκκαλα. Θέλοντας λοιπὸν καὶ μὴ θέλοντας ἄκουα τί ἔλεγε μῆσα:

Ἡ κυρὰ Κώσταινα μετὰ τὸ παιδοθέμι της.

— Βρὲ σύ, μαῖμου, ἔλεγε ὁ Κώστας, πῶς τὰ κατάφερες καὶ τ' ἄρπαξες τὸ καρβέλι;

Μαῖμου ἔλεγε τὸ δεύτερο παιδί του, τὸ Θανάση, γιατί πραγματικῶς σὰν μαῖμου ἐσκάλωνε ἀπάνω στὰ δένδρα καὶ στῆς μάνδρες. — Ἐκυνηγούσα ἓνα ξεπεταρόνι, εἶπεν ἐκεῖνο, ποῦ μοῦ εἶχε βγάλῃ τὴ γλῶσσά μου μιὰ πῆχυ ὀξω ἀπὸ τὸ τρέξιμο κι' ἐκεῖνο ἐπῆγε κι' ἐκάθησε ἀπάνω στὴ συκιά τοῦ κυρ Λάζαρου. Δὲ χάνω καιρὸ πηδῶ τὴ μάνδρα. Ἐκεῖ ὁμῶς ποῦ κύτταζα ἀπάνω στὴ συκιά γιὰ τὸ πουλί, κυττάζω στὸ παράθυρο, ποῦ βλέπει στὸ περιδόλι, πέντε-ἕξι καρβέλια ψωμί στὴν ἀράδα. Μόλις τὰ εἶχαν βγάλῃ ἀπὸ τὸ φούρνο καὶ τὰ εἶχαν βάλῃ στὸ παράθυρο νὰ κρυώσουν. Ἐτρεχαν τὰ σάλια μου σὰν τὰ εἶδα ἔτσι ξεροψημένα. Ψυχὴ μου, εἶπα, καθάριο ψωμί κάτωσπρο! Μόνον στὴν ἐκκλησίᾳ εἶχα φάῃ τέτοιο ψωμί, ἀντίδωρο ἀπ' τὸν παπᾶ. Δὲν χάνω καιρὸ· βγάζω ἀπ' τὸ φράχτη ἓνα μακρὸ καλάμι, καὶ πρὶν προφτάσῃ τὸ καρβέλι νὰ κυλισθῇ κάτω στὸ χῶμα, τ' ἄρπαξα ἐγὼ στὸν ἀέρα μετὰ τὰ χέρια μου, καὶ θρόμο.

— Γεῖά σου, ξεφτέρει! Καιρὸ εἶχα νὰ φάω τέτοιο ψωμί ἀφράτο.

Βρέ σύ, τεμπέλη, τί ἔφερες σήμερα; — *Τεμπέλη* ἔλεγε τὸ μεγαλείτερό του παιδί, γιατί δὲν ἦταν τόσο σβέλτο ὅπως τὸ δεύτερο.

— Ἐγώ, εἶπεν ἐκεῖνο, ἐγίόμισα τὸν κόρφο μου βερύκκοκα ἀπὸ τοῦ Μανώλη τὸν κῆπο· ἔφερα καὶ δυὸ κοντοποδαροῦσες ἀπὸ τοῦ κύρ Δημήτρη τὴν ἀχλαδιά.

— Ψέματα λές, ὁ κύρ Δημήτρης δὲν ἔχει κοντοποδαροῦσες.

— Δὲν ἔχει; Βρέ τί μοῦ λές! Δὲν θυμᾶσαι πέρυσι ποῦ ἔσκαβες μιὰ μέρα στὸ περιβόλι του, δὲν ἐκέντρωσε κοντοποδαροῦσα;

— Αἱ! πέρυσι κέντρωσε καὶ ἐφέτος ἔκαμε καρπὸ;

— Δύο εἶχε τὸ κεντράδι καὶ τᾶκοφα. Στάσου νὰ τὰ φέρω.

Κ' ἔτρεξε τὸ παιδί γιὰ νὰ φέρῃ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας του. Πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι τὰ φρούτα ποτὲ δὲν ἔλειπαν ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ Τσανάκα, ἃς μὴν εἶχε κῆπο, ἀδιάφορον· εἶχαν οἱ ἄλλοι. Τὰ παιδιά του ἐγνώριζαν τὰ περιβόλια τοῦ χωριοῦ, ὅπως τῆς γωνιᾶς τοῦ

— « Γειά σας, καὶ καλῶς τὰ χαιρῶστε . . . »

γάλη γαδάθα, κοινὸ πιάτο δι' ὅλους, ἄδεια ὅμως πλέον, καὶ καλογλυμμένη μάλιστα, καὶ τρία ξύλινα χουλιάρια. Ὁ Κώστας καὶ ἡ Κώσταινα εἶχαν ἓνα οἱ δυὸ τους πιστοποιοῦντες οὕτω τὸ δημοῦσιον καὶ ἀχώριστον, καὶ τὰ ἄλλα δύο ἦσαν γιὰ τὰ ἔξη παιδιά τους. Ἐως οὗτο τὸ ἓνα παιδί μασσήσῃ τὴν μπουκιά του, τὸ χουλιάρι ἔκανε τὴ βόλτα του στὰ ἄλλα παιδιά καὶ ξαναγύριζε στὸν πρῶτο.

— Γειά σας καὶ καλῶς τὰ χαιρῶστε.

— Καλῶς τὸν κύρ Πάνο, κοπιᾶστε, εἶπαν καὶ οἱ δυὸ νοικοκυραῖοι μαζί.

Ὁ Κώστας ἀμέσως ἐπῆρε τὴν τσότρα καὶ τὴν κούνησε μὲ τὸ χέρι του νὰ δῇ ἂν ἔχη κρασί. Εὐτυχῶς ὅμως ἦταν ἄδεια.

— Μᾶς συμπαθᾶς, κύρ Πάνο, δὲν ἔχουμε νὰ σὲ κεράσουμε, τὰ διαβολόπαιδα τάχα νὰ πλύνουνε τὸ στόμα τους καὶ τὸ τραβᾶνε.

— Δὲν πειράζει, Κώστα μου, εὐχαριστῶ. Ἀφοῦ δὲν ἔχει ἄλλο ἢ τσότρα, στείλτε τὴν στὸ σπίτι μου σὲ λίγη ὥρα νὰ σοῦ τὴν γεμίσω κρασί. Ἦλθα ἔως ἐδῶ νὰ στείλω τὸν Ἀντώνη ἀπάνω στὸ μύλο νὰ πῇ τοῦ Μιχάλη νὰ ἀπολύσῃ τὸ νερὸ στής ἐλγής. Μπορεῖ νὰ πάῃ; Δὲν πιστεύω νὰ ἔχη καμμιά ἄλλη δουλειά.

— Τί δουλειά θάχῃ; Νά κόψῃ τῶν σκυλιῶν κλαρί; Σήκω ἀπάνω, ρέ τεμπέλη, φόρεσε τὰ τσαρούχια σου, γιατί ἔχει τρόχαλα ἀπάνω τὸν ἀνήφορο.

Ὁ Ἀντώνης ἐπετάχτηκε ὀρθός ὄχι τόσο στὴ διαταγὴ τοῦ πατέρα του, ὅσο γιατί εἶχε σίγουρη τὴν πεντάρα του ἀπὸ μένα. Καὶ ἀλήθεια ἔδωλα τὸ χέρι στὴν τσέπη μου.

— Ἀς τα, κύρ Πάνο μου, δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ τὸν πλερώσῃς, ντροπὴ! Καὶ ἀγριοκῦτταξε τὸν Ἀντώνη. Ἐκεῖνος ἐστράβωσε τὰ μοῦτρά του καὶ ἄρχισε νὰ ξεροστρήφεται. Μιὰ πεντάρα γι' αὐτὸν ἦταν μιὰ χουφτα στραγάλια, ἡ δέκα κουφέτα κόκκινα, κίτρινα, ποῦ τὰ ἔδλεπε κάθε μέρα στὸ μαγαζί τοῦ χωριοῦ μέσα σὲ μιὰ μπουκάλα κ' ἔτρεχαν τὰ σάλια του, ἡ ἓνα κομματί χαλδᾶ ἡ ἓνα λουκοῦμι, ποῦ μπορούσε νὰ τὸ γλύφῃ ὥς τὸ βράδυ.

— Πήγαινε, τοῦ εἶπα, καὶ σὰν ἔρθῃς....

Κ' ἔτσι ἱκανοποίησα καὶ πατέρα καὶ υἱόν.

Πέρασαν πολλὰ χρόνια. Οἱ μικροὶ ἔγιναν μεγάλοι καὶ οἱ μεγάλοι ἐγέρασαν ἢ πέθαναν. Ὁ κύρ Κώστας καὶ ἡ κυρά Κώσταινα πρὸ πολλοῦ εἶχαν πετάξῃ στὸν ἄλλο κόσμο, χωρὶς νὰ λάβουν τὸν κόπο καὶ τὰ ἔξοδα νὰ κάμουν διαθήκη.

Τὰ παιδιὰ ἐπ' ἀντρεψαν τὴν ἀδερφή τους τὴν Τασιώ καὶ τῆς ἔδωκαν προίκα τῆς δέκα ἐληθὲς τῆς μάννας τους καὶ τρακόσιες δραχμὲς μετρητά, γιατί τότε οἱ γαμπροὶ ἦσαν πιὸ ἀκριβοί. Ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιὰ δὲν ἐχωροῦσαν πλέον στὸ πατρικὸ τους σπίτι.

Τ' ἀδέρφια εἶναι σὰν τὰ πουλάκια· ὅσο εἶναι μικρά, κάθονται ὅλα μαζεμένα στὴ φωλιά τους· ἅμα ὅμως κáνουν φτερά, χωρίζονται καὶ χάνει τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Ἔτσι καὶ τ' ἀδέρφια· ὅσο εἶναι μικρά, κάθονται στὸ ἴδιο σπίτι καὶ τρῶνε ἀπὸ τὸ ἴδιο φαί· ἅμα ὅμως μεγαλώσουν, γίνονται γείτονες. Καὶ τὰ Τσανακόπουλα λοιπὸν ἔπρεπε νὰ χωρίσουν. Ἀλλὰ τίνος θὰ εἶναι τὸ σπίτι; Ἐδῶ ἦταν τὸ ζήτημα, ποῦ ἄρχισαν λίγο-λίγο νὰ φιλονεικοῦν καὶ νὰ μιλῶνουν τ' ἀγαπημένα ἀδέρφια. Καὶ βέβαια· πῶς νὰ μὴν ἦσαν ἀγαπημένα ἕως τώρα! μήπως εἶχανε καὶ τίποτε νὰ μοιράσουνε! Ὅπου μπαίνει ὅμως τὸ ἀναθεματισμένο τὸ συμφέρον, ἐκεῖ φυτρώνουν φιλονεικίες, δικαστήρια, καυγάδες καὶ σκοτωμοὶ καμμιὰ φορά. Ἔτσι καὶ ἐδῶ· ὅσο μικρὸ καὶ ἂν ἦτανε τὸ συμφέρον, ἄρχισε νὰ γεννᾷ τὰ μαῦρα παιδιὰ του. Μία λύσις ἦτανε:

— « Δὲν τὸ καίμε καλλιτέρα, βρε παιδιά;... »

νά πουλήσουνε τὸ σπίτι καὶ νά μοιράσουνε τὰ λεπτὰ. Ἄλλὰ ποιὸς τ' ἀγόραζε; Τὰ κεραμίδια ἦσαν ὅλα σπασμένα, γιατί τὰ Τσανακό-πouλα, ὅταν ἦσαν μικρά, ἔσπαζαν ὄχι μόνον τὰ ξένα κεραμίδια, ἀλλὰ καὶ τὰ δικά τους· τὰ παράθυρα καὶ ἡ πόρτα ἦσαν κατακομμένα μὲ τὰ μαχαίρια. Μιά μέρα ποῦ ἡ φιλονεικία εἶχε ἀνάφη γιὰ καλὰ, ὁ μεγαλείτερος ἀδελφὸς εἶπε:

— Βρὲ παιδιὰ, γιὰ νὰ μὴ μαλώσουμε, ἄς μὴ τὸ πάρῃ κανεὶς, ἄς τὸ δώσουμε καὶ αὐτὸ προῖκα τῆς Τασιῶς.

— Τὸ καίω καλλίτερα, εἶπε ὁ δεύτερος, παρὰ νὰ τὸ δώσω τῆς Τασιῶς. Δὲν τὴν ἔφτασαν ἢ ἐληγὲς καὶ τὰ μετρητά!

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ καψίματος ὁ μεγαλείτερος ἐγίνε σκεπτικός. Καὶ ἀφ' οὗ ἔξυσε λίγο τὸ κεφάλι του, εἶπε:

— Δὲν τὸ καίμε καλλίτερα, βρὲ παιδιὰ; Ὅπως τὸ ἔφτιασεν ὁ πατέρας μας μονάχος του τοῦτο, θὰ φτιάσουμε κ' ἐμεῖς καθένας τὸ δικό του, ἄς εἶναι καλὰ ἢ πλάτες μας. Ἐμπρός! ἄς τὸ κάψουμε καλλίτερα, παρὰ νὰ τρωγόμαστε.

— Ναί, ἄς τὸ κάψουμε! εἶπαν ὅλοι διὰ μιᾶς.

Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Μετὰ μιὰ ὥρα — δὲν ἐχρειάζετο καὶ περισσότερο — ἔνας σωρὸς ἀπὸ μαυρισμένες πλῖθες ἦταν στὸ μέρος, ὅπου ὑφούτο ἄλλοτε τὸ ἀνάκτορον τοῦ Τσανάκα.

Περὶ τὸν εἶναι νὰ εἶπω ὅτι τὸ γαιῶδρι πρὸ πολλοῦ εἶχε φοφήσῃ· ἀλλοιῶτικα θὰ διαφιλονεικοῦσε καὶ αὐτὸ τῇ γωνιά του.

(Ἰούλιος, 1910).

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΦΙΛΙΑ

*Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μου
φίλον κ. Κ. Φ. Σκόκον*

ΘΑΙΜΜΕΝΗ, στὰ δλόμαυρα, χλωμή, δίχως μιλιὰ,
τὰ στήθια της νὰ σφίγγῃ ἀπ' τὸν πόνο
τὴν εἶδα, μιὰ θολὴ βραδεῖα στὴ σκοτεινιά,
μέσα στὸ δρόμο.

Βουβή, μὲ ξέπλεκα μαλλιά, στὴν ἔρημ χειμωνιά,
μὲ κρούσταλλ' ἀπὸ δάκρυα στὰ μάτι' ἀκόμα
ἔτρεμε ὥσ' ἄν φύλλο ὠχρὸ στὴ παγωνιά,
στὸ κρῦο χῶμα.

Ἀμίλητη στὰ λόγια μου, βουβή, χωρὶς μιλιὰ
μὲ δάχτυλο ἄσαρκο, στεγνὸ, στὴ γῆ τῇ κρύα
ἐχάραξε: — « Πάντα θὰ ζῶ στὴ μαύρῃ ἀπονιά
ἐγὼ ἢ Φιλία ».

[Τρανσβαλ, 1910]

ΓΕΩΡ. Π. ΖΩΡΔΟΥΜΗΣ